

Handläggare
Anna Nerelius
Telefon: 08-508 25 289

Till
Socialnämnden 2018-12-11

Den treåriga hemlöshetssatsningen 2015-2017

Sammanställning av resultat samt förslag till fortsatta
åtgärder i stadens arbete mot hemlöshet

Förvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden godkänner förvaltningens redovisning av
användning av medel för den treåriga hemlöshetssatsningen.

Peter Svensson
tillförordnad förvaltningschef

Veronica Wolgast
avdelningschef

Sammanfattning

Stockholms stad har ett program mot hemlöshet för åren 2014-2019. Utifrån det har en treårig hemlöshetssatsning genomförts åren 2015-2017. I budget 2018 finns uppdraget att utvärdera den treåriga hemlöshetssatsningen och föreslå åtgärder för stadens fortsatta arbete inom hemlöshetsområdet. Med anledning av det har socialförvaltningen under våren 2018 kartlagt de satsningar som genomförts samt vilka resultat som satsningarna lett till.

Resultatet från kartläggningen visade att många satsningar har handlat om att finansiera tjänster relaterade till bostadssökande. En funktion som oftast kallas bolots eller liknande. Andra exempel på funktioner som finansierats med medel från satsningen är case manager och budget- och skuldrådgivare. Många av satsningarna har haft ett tydligt barn- och familjeperspektiv.

För framtiden vill förvaltningen lyfta vikten av ett fortsatt stödjande och vräkningsförebyggande arbete särskilt riktat till barnfamiljer som lever under osäkra boendeförhållanden. Förvaltningen ser också ett behov av att fördjupa kunskapen kring vilka metoder för stöd i bostadssökande som är verksamma.

Bakgrund

Arbetet för att motverka hemlöshet är en prioriterad fråga i Stockholms stad och berör många olika verksamhetsområden. För att tydliggöra arbetet har ett program för att motverka hemlöshet antagits. Utifrån programmet har olika satsningar inom området genomförts. Nedan beskrivs de övergripande målen i programmet.

Stockholms stads program mot hemlöshet 2014-2019

Stockholms stads program mot hemlöshet 2014-2019 antogs i kommunfullmäktige i maj 2014. I programmet finns ett antal övergripande mål för arbetet med hemlöshet. Dessa är:

- Att stadens vräkningsförebyggande arbete ska intensifieras
- Att antalet personer i hemlöshet ska minska
- Att antalet hemlösa i stadigvarande boendelösningar ska öka
- Att verka för att antalet hemlösa personer i sysselsättning ökar
- Att barnperspektivet alltid ska beaktas i stadens arbete med hemlöshet

Målgrupper som särskilt lyfts fram i programmet är personer som lever i akut hemlöshet respektive personer som är långvarigt hemlösa, barnfamiljer med osäkra boendeformer, hemlösa med komplex problematik i form av missbruk- och fysisk och/eller psykisk ohälsa, unga vuxna hemlösa eller i riskzon att bli hemlösa samt hemlösa personer 65 år och äldre.

I programmet framhålls att barnperspektivet ska beaktas, vikten av förebyggande insatser, att stabila boendeformer ska eftersträvas samt att socialtjänsten ska verka för att graden av sysselsättning och egen försörjning bland hemlösa personer ska öka.

Programmet mot hemlöshet är utgångspunkt för de aktiviteter som genomförs inom området. Bland annat har rapporten ”Äldre personer med eller utan missbruk som lever i hemlöshet eller riskerar att bli hemlösa” som antogs i KF i februari 2017 tagits fram. Utifrån rapportens intentioner har man bland annat ställt om ett träningsboende till seniorboende samt tillgängliggjort drogfria akut- och utredningsplatser för målgruppen.

Det har också tagits fram en handlingsplan för barnfamiljer som lever under osäkra boendeförhållanden, utbildning har genomförts av Case Manegers och aktiviteter för att förstärka det vräkningsförebyggande arbetet pågår.

Hemlöshetskartläggningar

Vartannat år genomför staden strukturerade kartläggningar i syfte att beskriva hemlöshetssituationen i Stockholms stad under ett specifikt mättygn för hemlösa personer från 20 år och uppåt. Den senaste kartläggningen genomfördes 25-26 september 2018. I kartläggningarna kan man se att antalet hemlösa i stort har minskat sedan de inleddes 2004. Däremot visar kartläggningar som genomförts av barnfamiljer som lever under osäkra boendeformer, (där den senaste ägde rum i januari 2017) att just detta är en målgrupp som ökar.

Hemlöshetssatsningen 2015-2017

Under åren 2015-2017 har en särskild satsning på hemlöshetsarbete genomförts. Stadsledningskontoret har fördelat 10 mnkr per år, sammanlagt 30 mnkr till stadsdelsförvaltningar för att finansiera lokala projekt/satsningar för att uppfylla målen i hemlöshetsprogrammet.

De stadsdelsförvaltningar som fått del av medlen är Rinkeby-Kista, Spånga-Tensta, Hässelby-Vällingby, Bromma, Södermalm, Enskede-Årsta-Vantör, Skarpnäck, Hägersten-Liljeholmen och Norrmalm. Medlen fördelas av stadsledningskontoret.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom socialförvaltningens avdelning för stadsövergripande sociala frågor. Ärendet har behandlats i förvaltningsgruppen den 5 december 2018. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet den 6 december 2018.

Ärendet

I budget 2018 finns uppdraget att utvärdera den treåriga hemlöshetssatsningen och föreslå åtgärder för stadens fortsatta arbete.

Socialförvaltningen har under våren 2018 skickat ut en enkät till aktuella stadsdelsförvaltningar där de ombads beskriva satsningar som genomförts samt vilka resultat som satsningarna lett till. Nedan ges en sammanfattning av resultatet från enkäten.

Resultat – användning av medlen

Utifrån enkätsvaren kan konstateras att medlen har använts till olika satsningar i stadsdelsförvaltningarna. Några stadsdelsförvaltningar har haft flera olika satsningar medan andra har haft ett projekt som pågått under alla tre åren. En del av projekten har också permanentats i den ordinarie verksamheten.

Stödjande och vräkningsförebyggande arbete

Många satsningar har handlat om att finansiera tjänster. De flesta tjänster som finansierats med medel från satsningen är relaterade till bostadssökande, då situationen på bostadsmarknaden har medfört att fler hushåll söker socialtjänstens stöd i bostadssökande, ett uppdrag som framförallt utförs av stadsdelsförvaltningarnas enheter för ekonomiskt bistånd. Funktionen heter oftast bolots, men kan också heta exempelvis bohandläggare eller boresurs och har i de flesta stadsdelsförvaltningar inrättats utifrån det ökade behovet. Gemensamt för dessa är att de har i uppdrag att ge stöd och vägledning i bostadssökande. Några stadsdelsförvaltningar har använt medlen från satsningen för att utveckla funktionen.

Andra exempel på funktioner som finansierats med medel från satsningen är case manager (samordnare av vård- och stödinsatser) och budget- och skuldrådgivare. Mycket av det arbete som utförts har haft fokus på stödjande och vräkningsförebyggande arbete och framförallt har stödet varit riktat mot barnfamiljer.

Mer kunskap

Utöver tjänster har några stadsdelsförvaltningar också satsat på att ge utbildning till handläggare för kunskapsutveckling om riskbruk och beroende. Några stadsdelsförvaltningar har genomfört kartläggning av målgruppen i stadsdelsförvaltningen och en stadsdelsförvaltning har sett över den egna förvaltningens organisation utifrån perspektivet förebyggande insatser mot hemlöshet.

Resultat från satsningarna**Ökat stöd**

De resultat stadsdelsförvaltningarna har sett utifrån satsningarna handlar mycket om att de har kunnat ge mer praktiskt stöd till enskilda kring budget- och skuldrådgivning, boendefrågor och bostadssökande, vilket av flera stadsdelsförvaltningar uppskattas ha lett till att fler personer kommit i stadigvarande boenden och att antalet vräkningar har kunnat minska.

Ökad samverkan

Stadens program mot hemlöshet lägger stor vikt vid samverkan, vilket också är något som återkommer i stadsdelsförvaltningarnas beskrivningar av sina respektive satsningar. Flera nämner att satsningarna på olika sätt medvetandegjort såväl vikten av extern samverkan med exempelvis hyresvärdar och beroendevård som intern samverkan i syfte att uppnå samsyn kring hur arbetet mot hemlöshet bäst ska bedrivas.

Ökat barn- och familjeperspektiv

Resultat som förvaltningen särskilt vill lyfta från satsningarna är att flera stadsdelsförvaltningar har, som tidigare nämnts, ett tydligt barn- och familjeperspektiv i sina satsningar i linje med handlingsplanen för barnfamiljer. En stadsdelsförvaltning har exempelvis satsat på stöd till barnfamiljer som bor i tillfälliga boendelösningar, genom att en socionom arbetat med stöd till och uppföljning av familjernas situation. Satsningen syftar till att minska tiden i tillfälliga boendelösningar och hitta mer varaktiga boendelösningar till barnfamiljer. Ytterligare en annan stadsdelsförvaltning har genom medel från satsningen infört stöd enligt case management-modell till föräldrar som lever under osäkra boendeförhållanden.

Anledningen till att förvaltningen särskilt vill lyfta dessa initiativ är att stödjande arbete riktat till målgruppen är en del av stadens handlingsplan för socialtjänstens arbete med barnfamiljer som lever under osäkra boendeförhållanden. Det är mycket positivt att satsningen mot hemlöshet kunnat bidra till praktisk kunskapsutveckling av stöd till målgruppen.

Ökat stöd till hemlösa med komplex problematik

Två stadsdelsförvaltningar har genomfört satsningar för målgruppen hemlösa med komplex problematik med samsjuklighet mellan missbruk/beroende och psykisk ohälsa. Båda satsningarna har bestått av tvärprofessionella team och case managers, vilket är evidensbaserade metoder för stöd till målgruppen. Den ena stadsdelsförvaltningen har permanentat arbetssättet i sin organisation. Förvaltningen välkomnar införandet av case management som insats till stöd för målgruppen.

Områden som saknas i satsningarna

Förvaltningen kan framförallt se att det saknades satsningar inom två områden som är prioriterade i programmet mot hemlöshet. Där står bland annat att graden av sysselsättning och egen försörjning bland hemlösa personer ska öka. Förvaltningen kan konstatera att det i den treåriga hemlöshetssatsningen saknades satsningar i stadsdelsförvaltningarna som handlar om sysselsättning som leder till att individer blir självförsörjande.

Det fanns heller inga riktade satsningar kring målgruppen 65 år och äldre som är en annan prioriterad målgrupp i programmet. Mot bakgrund av detta är det särskilt positivt att budget 2018 innehåller flera satsningar gällande denna målgrupp.

Jämställdhetsanalys

Förvaltningens senaste kartläggning av hemlösa från september 2016 visar att andelen hemlösa kvinnor är 30 procent och andelen män är 70 procent. Vid planering och genomförande av satsningar för att minska och förebygga hemlöshet behöver de olika behoven och grundsituationen för kvinnor respektive män särskilt beaktas.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen anser att många av de satsningar som stadsdelsförvaltningarna genomfört under perioden är helt i linje med vissa av målen i programmet för att motverka hemlöshet. Det gäller framförallt det vräkningsförebyggande arbetet, vilket främst har varit riktat mot barnfamiljer.

Trots att antalet barnfamiljer som lever under osäkra boendeformer har ökat, så har antalet barn i staden som berörts av avhysningar minskat under perioden 2015-2017. Under 2017 berördes 20 barn som kom från 15 hushåll. Det totala antalet avhysningar i staden 2017 var 176 stycken, varav följaktligen 161 verkställda avhysningar berörde personer utan barn. Majoriteten av dessa personer har enligt uppskattning från Kronofogden, de kommunala bostadsbolagen samt socialtjänstens vräkningsförebyggande funktioner problematik i form av missbruk/beroende och/eller psykisk ohälsa.

Det är mycket svårt att återinträda på bostadsmarknaden efter att ha blivit avhyst från ett hyreskontrakt, varför det är angeläget att socialtjänsten i nära samverkan med bostadsbolagen utvecklar arbetssätt för att långsiktigt förebygga att personer med missbruk/beroende och/eller psykisk ohälsa blir avhysta. Uppsökande arbete samt kvalificerat boendestöd är exempel på förebyggande insatser som visat sig kunna ge goda resultat, varför förvaltningen gärna ser fler initiativ med den inriktningen för personer med missbruk/beroende och/eller psykisk ohälsa.

En stadsdelsförvaltning har som en del av sin satsning på vräkningsförebyggande arbete identifierat behovet av fortsatt uppföljning av personer som övertagit försökslägenheter i syfte att förebygga framtida avhysning. Förvaltningen delar uppfattningen att denna fråga förtjänar särskild uppmärksamhet, bland annat mot bakgrund av att personer som övertagit förstahandskontrakt från socialtjänsten är överrepresenterade bland personer som blir avhysta från de kommunala bostadsbolagens bestånd. Ett exempel på insatser som gärna får vidareutvecklas är riktad budget- och skuldrådgivning till personer som bor i försökslägenheter.

Mot bakgrund av att fler hushåll söker stöd hos socialtjänsten i bostadssökande ser förvaltningen också ett behov av att fördjupa kunskapen kring vilka metoder för stöd i bostadssökande som är verksamma samt genom kompetenshöjande insatser bidra till att stödja en likvärdig praktik av sådana metoder inom socialtjänsten.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner redovisningen av satsningar inom den treåriga hemlöshetssatsningen.